

AZİZ NESİN

—
Cikla
Sevki
—

**Bizim
Memleket**

Bizim Memleket

Bu kitapta dilbilgisi ve yazım kuralları açısından Aziz Nesin'in öykülerindeki kullanımlarına sadık kalınmıştır.

BİZİM MEMLEKET

Yazan: Aziz Nesin

Editör: Esin Pervane / Salih Bora (Nesin Yayınevi)

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu kitabın yayın hakları Nesin Vakfı'ndan alınmıştır.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Kasım 2019 / ISBN 978-605-09-6738-8

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Serkan Yolcu

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Bizim Memleket

Aziz Nesin

İçindekiler

İt Kuyruğu (İt Kuyruğu)*	9
Sizin Memlekette Eşek Yok mu? (Rıfat Bey Neden Kaşınıyor).....	17
Ağaç Bayramı (Herkesin İşi Gücü Var)	30
Şeykesen Bektaş Ağa (Vatan Sağolsun)	38
Helal Olsun (Aferin)	49
Vatan (Koltuk).....	55
Mehdi-i Resûl (Hangi Parti Kazanacak).....	62
Du Bakalı N'olecek (Nah Kalkınırız).....	69
Uçuruma Gidiyoruz (Bay Düdüğü).....	77
Havadan Sudan (Havadan Sudan)	82
Bize İyilik Yaramaz (İt Kuyruğu).....	89
Hepsi Hepsi İyi (Toros Canavarı).....	92
Aile Mezarlığı (Yeşil Renkli Namus Gazı)	98
İçip İçip Ağlama Romansı (Yeşil Renkli Namus Gazı)..	104
Şiire Düşkün Bir İşadamı (İhtilali Nasıl Yaptık?)	114
Hasan Bey'in Kitabı Çıktı! (Deliler Boşandı).....	127
Guguk (Damda Deli Var).....	133
Muslihittin Bey'in Uçan Şeyi (Kalpazanlık Bile Yapılamıyor).....	138
Koltuk (Koltuk)	154

* Öykülerin yer aldığı kitaplar parantezlerin içinde verilmiştir.

Toros Canavarı (Toros Canavarı)	170
Yaşasın Züğürtlük (Kazan Töreni).....	188
Sınır Üstündeki Ev (Fil Hamdi).....	194
Yaşasın Memleket (Kördögüşü).....	201
Tebelleş (Fil Hamdi).....	209
İhtilali Nasıl Yaptık? (İhtilali Nasıl Yaptık?)	230
Deliler Boşandı (Deliler Boşandı)	238
Cumhuriyet'in Damadı (İnsanlar Uyanıyor).....	255
Asma Köprü (Herkesin İşi Gücü Var).....	260
19 Şubat Gününün Mânâ ve Ehemmiyeti	
(Nah Kalkınırız).....	264
Napolyon'lardan Biri (Bir Koltuk Nasıl Devrilir)	269
La Sesi (Maçınli Kız İçin Ev).....	281
Tülsü'yü Sevmek (Yetmiş Yaşım Merhaba)	291
Kendi Hikâyem (Vatan Sağolsun).....	304
Parmaklarımın Bir Uzantısıdır Benden Sonraya	
(Büyük Grev).....	310
Son Konuğuma Mektup (Büyük Grev)	317
Aziz Nesin (Mehmet Nusret Nesin)	321

İt Kuyruğu

Dolaştığımız köylerde bişey dikkatimi çekti: Bu köylerde çok iri köpekler vardı, ama hepsi de kuyruksuzdu.

Öğretmene, “Köylüler ‘köpekler acar olsun’ diye kulaklarını keser, tuzlar biberler, yine o köpeğe yedirirler. Bunu biliyorum ama kuyruklarının kesildiğini bilmiyordum,” dedim.

Öğretmen, “Belki de bunların cinsi böyledir,” dedi.

İlk gittiğimiz köyde bizi evinde misafir eden ihtiyara, “Neden bu köpekler kuyruksuz, cinsi mi böyle?” diye sordum.

İhtiyar güldü, “Onun hikâyesi vardır, başınızı ağrıtmazsam anlatayım...” diyerek anlatmaya başladı: “Nahiye Müdürü haber yollamıştı: ‘Bu yıl sizin köyde otuz domuz vuracaksınız!’ diye.

Haber köye gelince, şaşırдық. Köylüler bana,

– Senin aklın eriktir, bu işlerden anlarsın, git de Nahiye Müdürü’ne anlat, dediler.

Gittim.

– Bey, dedim, ben ondört yıl askerlik ettim. Ne Yemen’i kaldı ne Trablus’u, ne Çanakkale’si ne de Kafkas’ı...

Nahiye Müdürü,

– Çok söyleme!.. dedi. Yaptınsa memlekete borcunu ödedin, vazifeni yaptın, karşılık mı bekliyorsun?

– Estağfurullah bey, dedim, demem o deme değil. Sonra İstiklal Harbi’ne gönüllü katıldım. Etrafıma delikanlıla-

rı topladım, çıktım dağa. Elime çarşaf kadar kâğıt verdiler, cephe kumandanı diye...

Nahiye Müdürü,

– Beni boş sözlerle meşgul ediyorsun, devletin işlerini oyalıyorsun, ne diyeceksen çabuk de! dedi.

Ben yine anlattım:

– Çok şükür, zafer Allahtan, savaş kazanıldı. İşte böyle, kurşun, şarapnel, kılıç yarasından delik deşik köye döndüm.

Bitürlü Nahiye Müdürü lafımı tamamlatmıyordu.

– Yani, dedi, ‘hidemat-ı vataniye’den kendine maaş tahsis edilmesini mi istiyorsun? Görmüyor musun bu fakir millet neler çekiyor!

– Görmez olur muyum bey... dedim. Daha geçen hafta tahsildar sarı öküzü haczetti. Dur ki diyem... Çok şükür, devlet bana vereceğini verdi. Kırmızı kurdeleli madalyam var. Yıldızlı, mühürlü kâğıtlarım da var. Ne ise, köye bir tarihte bir öğretmen gelmişti. Laf arasında ona başımdan geçenleri anlattım. O da uzun kış geceleri beni konuşturur, bunları bir bir yazardı. Allah selamet versin, sonra başka yere gitti. Aradan zaman geçti. Bizim köyden şehre okumaya giden bir çocuk bigün köye geldi. ‘Bak Çavuş Dayı, gazete seni yazıyor,’ dedi. Meğer bizim öğretmen benim hayatımı gazeteye satmış!.. Diyeceğim, hayatım bundan başka para getirmedi. Onun parasını da ben almadım. Kimseden bişey istediğim yok. Hem devlet bana bir de üsteğmenlik beratı verdi. Eskiden büyük bayramlarda bizi başkente çağırıp geçit törenine de sokarlardı. Şimdi ihtiyarladım, ayağımı uyduramıyorum. Yani bayramlarda subay urbası giyip, belime kılıç takıp dolaşabilirmişim. Bu ak sakalmla o güzel elbise bana yakışır mı hiç! Hem biz şalvar yap-tıramıyoruz, subay urbası nerden dikineceğiz? Besbelli hatırı-mı almak istemişler, Allah razı olsun.

Nahiye Müdürü,

– Peki öyleyse, daha ne istiyorsun, seni paşa mı yapa-

caklardı?.. Bak, ben bu kadar sene okudum, hâlâ yedek teğmenim! dedi.

– Bey, dedim, şimdiki halime bakma sen. Emrimde beşyüz atl, bin de mavzerli piyade vardı. Önüme kâfiri kattım mı, çok kâfir paşalarına dünyayı dar ettim, pabucu ters giydirttim. Şunun şurasında kaç günlük ömrüm kaldı, ne o senin dediğin, hidemat mı ne, ne ondan para istiyorum ne de paşalık...

– Peki ne istiyorsun?

– Beni sana köylü gönderdi. Emretmişsiniz, bu yıl bizim köyde otuz domuz vuracaktıydık. Başınızı ağrıtmamın sebebi şu ki; bizim köyde benden başka domuzun yüzünü gören, bilen yok... Ben de Galiçya Cephesi'nde gördüm. Öldüyse Allah rahmet eylesin, sağsa kulakları çınlasın, Etem Bey isminde bir teğmenimiz vardı. Bir bıyığına senin gibi iki nahiyeye müdürünü assan, tartardı. Onunla bir gece keşfe gittiydik. Nasıl olduysa bir kör kurşun şu baldırıma saplandı. Besbelli, yolda inilemişim. Etem Bey, 'Ne o Çavuş, yaralandın mı?' diye sordu. 'Yok bey,' dedim... O zamanın insanları başkaydı. Keşif kolunun gerisinde kaldığımı görünce koca teğmen beni sırtladı, taa Almanların seyyar hastane çadırına kadar getirdi. İşte ben domuzu o Alman hastanesinde gördüm. Almanlar domuz besliyorlardı. Belki domuz eti verirler diye hastanede etli yemek yemedim. Kusura kalma, başını ağrıttım; ihtiyarlar çok konuşuyor. Bizim köyde benden başka domuzu bilen gören yok!

Nahiye Müdürü kızdı,

– Görün efendim! diye bağırdı. Fazla laf dinlemem, bu yıl sizin köyden otuz domuz isterim. Hem domuzu öğrenmiş olursunuz hem de öldürürsünüz.

– Bey, dedim, bizim köyde domuz olmaz, etraf köylerde de yoktur. Biz yalnız domuzun lafını ederiz. Birine kızdık mı 'domuz', daha kızdık mı 'domuzoğludomuz' deriz ama domuzun kendisini bilmeyiz.

Nahiye Müdürü büyük bir kâğıt tomarı çıkardı.

– Siz ne cahil heriflersiniz... dedi. Devlet sizi bu kadar düşünüyor da, bak neler hazırlıyor. Hepsi burda yazılı. Okuman var mı?

– Yok.

– Bir de üsteğmen olmuşsun!

– Bey, dedim, kimseye zararı yok...

– Dinle, dedi, bak bu kâğıtlarda ne yazıyor: Mısır tarlalarının ve mısır mahsulünün en büyük düşmanı domuzmuş. Mısır da memleketin en büyük gelir kaynağıymış. Köylünün fazla mısır mahsulü alması için... Anlıyor musun? Yani sizin iyiliğiniz için, domuzların öldürülmesi gerekiymiş! Siz Türkçe bilmez misiniz? Domuzlar öldürülecek!..

– Anladım bey, dedim, elbette domuzun öldürülmesi gerek. Sen domuzu göster, biz de öldürelim. Ama biz mısır ekmeyiz. Babalarımızın babaları da ekmezlerdi. Babalarımızın babalarının babaları da ekmezlermiş.

– Ekin efendim, dedi, tembel tembel oturacağınıza mısır ekin! Mısırlara domuz gelsin, siz de domuzları vurun. Devletin emri de yerine gelsin!

– Başüstüne, ekmesine biz ekeriz ama bey, bitmez ki... Bizim topraklarda mısır bitmez. Malum a, altı ay, bazı da sekiz ay kış olur, kar kalkmaz.

– Herşeye bir bahane buluyorsunuz! diye bağırdı. Amerikan köylüsü kutuplarda buzun üstünde karanfil yetiştiriyor. Bir öğrenmişsiniz, olmaz...

Artık canım burnuma gelmişti:

– Size bu emri verenlere söyleyin, bu yıl kar yağdırmasınlar, biz de mısır ekelim, mısıra domuz gelsin, biz de vuralım.

– Bana bak, dedi, resmî makama, vazife başında hakaret ediyorsun! Cezası iki yıldan başlar.

– Estağfurullah beyim, biz kimiz zatınıza hakaret edelim... Köyde domuz yok.

– Bak, hâlâ söylüyor, sizin köyde domuz olmadığını sen

mi daha iyi biliyorsun yoksa bu emri verenler mi? Ha? Söyle bakalım...

– Biz cahil insanlarız, nerden bilelim; ama köyde domuz yok! dedim.

– Bu emri verenler, dedi, haritalara bakıyorlar, kitapları karıştırıyorlar da sizin köyde domuz olduğunu öyle anlıyorlar. Belki domuz var da sizin haberiniz yok, görmüyorsunuz... Madem ki var diyorlar, gözünüzü dört açın!

– Açalım bey ama, dedim, köyde domuz yok.

– Ne nankör heriflersiniz, ne kalın kafalısınız. Sizin iyiliğiniz, sizin adam olmanız için çalışıyoruz, onu da anlamıyorsunuz. Bu emri koskoca Tarım Bakanlığı vermiş. Her vilayete göndermiş. Valilere demiş ki, bu yıl vilayetinizden şu kadar domuz isteriz. Eee koskoca vali domuz avına çıkacak değil a... O da kaymakama, bu yıl ilçenizde şu kadar domuzu öldüreceksiniz diye yazmış. O da nahiye müdürlerine yazmış, ben de size yazdım. Ne geri kafalı heriflersiniz. Her köye eşit olarak böldüm işte, sizin köye otuz domuz düştü.

– Müdür Bey, dedim, cahil olmaya cahiliz, geri kafalı olmaya geri kafalıyız, lakin köyde domuz yok!

Müdür,

– Sizin köyde domuz olmadığını Tarım Bakanı bilmiyor, dedi, Avrupa’da yıllarca tarım okullarında okuyan uzmanlar bilmiyor, müsteşar bilmiyor, vali bilmiyor, kaymakam bilmiyor, ziraat memurları bilmiyor, ben de bilmiyorum da, siz biliyorsunuz ha! Görüyor musun, bu cahillik ne fena şey... Bak bu hakaretin ucu nereye varıyor? Önce hakaretin ucu bana dokunuyor, benden kaymakama, kaymakamdan valiye... Gördün mü ucu kime dokunuyor?

– Estağfurullah bey, dedim.

– Estağfurullahı mestağfurullahı yok, diye yerinden kalktı, oturdu: Devlet sizden domuzları bedava istemiyor, vurduğunuz domuzların kuyruklarını bana getireceksiniz. Ben sizin elinize

kâğıt vereceğim. Kâğıtları ziraat müdürüne tasdik ettireceksiniz. Sonra bankaya gidip her domuz kuyruğu için onikibuçuk kuruş alacaksınız; daha ne istiyorsunuz? Size iyilik de yaramıyor! Anlıyor musunuz, memleketin her tarafında domuzlarla mücadele var... Söyle bakalım, buğdayın kilosu kaç?

– Banka sekiz kuruştan alıyor.

– Gördün mü? Bir domuz kuyruğu, birbuçuk kilo buğday eder. Ben sizin yerinizde olsam, tarlalarda çoluk çocuk uğraşıp duracağıma, devlete domuz kuyruğu satarım. Hadi, marş! Fazla laf istemiyorum. Emir emirdir. Siz vurmazsanız, candarmayı köye gönderir, hepinize vurmasını öğretirim!

– Allah ömürler versin... dedim, çıktım.

Köye gittim; müdürün dediklerini bir bir anlattım.

Köyden biri,

– Domuz besleyelim, üretelim. Sonra kuyruklarını kesip müdüre verelim, dedi.

Köylüler,

– Mundar hayvanı köye sokmayız! diye diretiler.

Akıllı biri vardı. Onun askerlik ettiği yerde çok domuz varmış. Bana,

– Çavuş Ağa, dediler, sen bir zahmet oraya kadar var. Ordan otuz domuz kuyruğu al da gel...

Dedikleri yer tirenle iki günlük yoldu. Arkadaşlara,

– Madem öyle, dedim, bir domuz kuyruğunu onikibuçuk kuruşa alıyorlar. Gitmişken bari çok alırsız da satarız, hiç olmazsa yol masrafını çıkarırsız.

Karar verdik, bankadan borç aldık. İki çuval alıp çıktım yola.

Uzatmayalım, dedikleri yere vardım. Orda domuz çok. Ama dünyada benden başka açığöz yok mu... Meğer benim gibi herkes oraya domuz kuyruğu almaya gelmiş, pazaryerine dağlar gibi domuz kuyruğu yığılmış! Alan alana...

– Tanesi yirmibeş!

– Biz bu mereti devlete onikibuçuk kuruşa satacağız; hani bunun yol parası?!..

Ver aşağı tut yukarı, üç aşağı beş yukarı, onbeşerden ikiyüz kuyruk aldım. Handa adamlara gösterdim.

– Koca herif, dediler, sen hiç domuz kuyruğu görmedin mi?

– Niye, nesi var?

– Bunlar domuz kuyruğu değil, it kuyruğu!

– ...

Meğer madrabaz, it kuyruğunu kesmiş, zeytinyağına sokmuş, domuz kuyruğu diye bana yutturmuş!

– Şimdi ne yapacağız? dedim.

– Hiç... dediler. Sen bunları al götür, uçlarını biraz daha kes, küçült, biraz da sen yağla, ziraat müdürüne götür, anlamaz zati...

Havalar sıcak, yol uzun; başladı mı kuyruklar kokmaya, kurtlanmaya...

Tirende herkes,

– Nedir bu koku!.. diye söylenir.

Köye gelince,

– Çavuş Ağa, dediler, şimdi de karga mücadelesi varmış. Nahiye müdürü ikiyüz karga başı istiyor.

– Kargadan çok ne var, vurun götürün; onbeş gün sonra çekirge mücadelesi başlar, dua edin de çekirge başı istemesin!

Öbür köylerden bizde domuz kuyruğu olduğunu duymuşlar, köy ziyaret yeri oldu. Tanesi yarım kayme...

Otuz kuyruğu da nahiye müdürüne götürdük.

Müdür,

– Bak, dedi, nasıl kuyruk varmış köyünüzde... Hem şu kuyruklara bak, iri iri. Kimbilir nasıl domuzdu bunlar...

O günden sonra murdar diye bizim eve kimse gelmez oldu, domuz kuyruğu tuttum diye kimse elimi sıkamaz oldu. Aklı başında bikaç kişiyi kenara çektim:

– Size bişey diyeceğim ama günahı benim değil... dedim.

Bana yutturdular, ben de Nahiye Müdürü'ne yutturdum. Benim getirdiğim domuz kuyruğu değil, it kuyruğuydu!..

Sonra işin dalgasını anlattım. Açık gözün biri başladı işe, buyüzden buralarda kuyruklu it kalmadı. Şimdi kasabada kuyruk tüccarı oldu.

Geçenlerde kasabaya gittim, gördüm onu.

– Nasılsın? dedim.

– Allaha şükür, itlerin sayesinde geçiniyoruz! dedi.

Sizin Memlekette Eşek Yok mu?

Dişi ağrıyor gibi bir eli yüzünde, başını sağa sola sallaya sallaya içeri girdi. Biyandan elini yanağına vuruyor, biyandan da,
– Tuh, rezil olduk, rezil olduk... deyip duruyordu.

Oysa çok kibar bir adamdır. Kapıdan girer girmez, daha selam bile vermeden, “Tuh, rezil olduk...” diye dövünmesine pek şaşım.

– Hoşgeldiniz, dedim, buyrun... Oturun rica ederim.

– Rezil olduk, rezil...

– Nasılsınız?

– Daha nasıl olalım; nasıl olacağımız kaldı mı, rezil olduk işte... Tuu!

Başına bir felaket geldi sandım, belki de ailesinden yana bir felaket.

– Yerin dibine geçtik, iki paralık, iki paralık olduk.

– Neden, ne oldu da?..

– Daha ne olsun, bir kart uyuz eşeği adama ikibinbeşyüz liraya sattılar..

Biraz geri çekilip dikkatle yüzüne baktım: Yoksa çıldırmış mıydı? Korktuğumu saklayacak değilim. Karımı çağırmaya bahane olsun diye,

– Bir kahve içer misiniz? dedim.

– Bırak şimdi kahveyi, dedi, rezil olduk. Bir nalsız kart eşek ikibinbeşyüz lira eder mi?

– Hiç eşek alıp satmadığımdan bilemeyeceğim.

Gölmece edebiyatımızın doruktaki yazarı Aziz Nesin'den seçme öyküler... Toplumsal düzende ki çarpıklıklardan bir asır geçse de değişmeyen bildik dertlerimize, en naif yanlarımızdan garip kurnazlıklarımıza bir memleketin portresi...

Sevmek elimde olmadı için, çok uygunuz bizimde doğmuşum. Birinci Dünya Savaşına en kanlı, en ateşli günleri, 1915'te... Yine sevmek elimde olmadı için, yelmez uygunuz zamanda değil uygunuz beyimde doğmuşum. Türkiye'nin en büyük zenginlerinin oturduğu İstanbul adalarından Hoşbeledi'de... Hoşbeledi, zenginlerin yurdu'dur. Ama zenginler, yoksulları almazınca yoksulların yurdu'dur, yoksullara çok gereksinimlerinden, biz de Hoşbeledi'de oturduk. Bu sözcüklerle pansöz olduğumu söylemek istemiyorum. Tersine; zengin, şeyli ve ölü bir aileden gelmediğim için kendimi çok şanslı sayıyorum. Adım "Nesret" koymuşlar. Bu Arapça kelimenin Türkçesi "Tahm yandırmı" demektir. Tam birer uygun bir aklıdır. Çünkü, başka hiçbir umudun olmadığından, ailem bütün umudunu Tanrı'ya bağlamıştı.

AZİZ NESİN

İstanbul - İstanbul
Kültür ve
Sanat Bakanlığı

ç 34

ISBN 978-605-08-8716-8

9 786050 887168

9 786050 887168

İTİ
İstanbul
Kültür ve
Sanat Bakanlığı